

KAUNIAINEN
GRANKULLA

HANDIKAPPOLITISKT PROGRAM

Handikappolitiska arbetsgruppen

Monica Tallberg, Marketta Forsell, Kurt Trontti,
Thomas Romantschuk, Mikko Halme
och Veronica Lundqvist

STF 2.3.2003

HANDIKAPPOLITISKT PROGRAM FÖR GRANKULLA

INNEHÅLL

Inledning	3
1 Mål för programmet	3
2 Attityder	4
3 Levnadsförhållanden	4
3.1 Byggande och tillgänglighet	4
3.2 Information	6
3.3 Utbildning	7
3.4 Kultur, idrott och fritid	7
3.5 Församlingar	8
4 Stödtjänster	9
4.1 Rehabilitering	9
4.2 Stödtjänster för ett självständigt liv	10
4.3 Sysselsättning	10
5 Handikapprådet	11
6 Internationellt samarbete	11
7 Uppföljning av programmet	12

HANDIKAPPOLITISKT PROGRAM FÖR GRANKULLA

INLEDNING

En av Grankullas handikappråd utsedd arbetsgrupp har berett ett handikappolitiskt program för Grankulla. Programmet baserar sig på de av FN godkända standardreglerna för delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning, "Standard Rules", och på det av Finlands riksomfattande handikappråd VANE utarbetade nationella handikappolitiska programmet "Ett samhälle för alla". Då programmet utarbetades fick arbetsgruppen praktisk handledning av broschyren Verktygslådan, som det riksomfattande handikapprådet gett ut. Programmet omfattar områden som är gemensamma för olika befolkningsgrupper. Hinderfrihet och tillgänglighet betyder i regel inte speciallösningar endast för handikappade personer utan lösningar som betjänar alla kommuninvånare. Exempelvis en hiss eller en ramp betjänar den som rör sig med barnvagn lika väl som den som använder rullstol eller rollator. På samma sätt betjänar ett meddelande med stor text tack vare sin lätläsighet även andra än personer med nedsatt syn.

Kartläggning av läget gjordes med en skriftlig enkät bland hälsovårdsdistrikten, skolorna och daghemmen samt via besök på olika offentliga platser.

1 MÅL FÖR PROGRAMMET

Målet för det handikappolitiska programmet är att skapa förutsättningar för full självbestämmanderätt i samhället för handikappade och långtidssjuka personer i fråga om både beslut som gäller dem själva och beslut som gäller hemkommunen.

Full bestämmanderätt innebär att varje människa med handikapp har möjlighet till ett gott och meningsfullt liv utgående från sina egna förutsättningar och målsättningar. Ett gott och meningsfullt liv omfattar valfrihet och självbestämmanderätt. En förutsättning för detta är att man är medveten om de handikappades rättigheter och att dessa rättigheter beaktas då ärenden bereds och beslut fattas.

Full självbestämmanderätt och jämlikhet för handikappade förutsätter att samhället och miljön anpassas så att de blir så tillgängliga som möjligt. Dagens samhälle är inte tillgängligt för alla. Det är inte alltid fråga om egentlig diskriminering, utan man kan snarare tala om brist på korrekt hänsynstagande.

Målet för det handikappolitiska programmet är att påverka beslutsfattarna,

serviceproducenterna, yrkesutövarna m.fl. så att dessa strävar efter lösningar som beaktar handikappade personers behov. De som anordnar service bör uppfatta handikapp som ett särdrag hos människan och ha en positiv inställning till det behov av speciallösningar som handikapp medför. Programmet syftar också till att öka det konstruktiva samarbetet mellan den offentliga sektorn och handikapprådet samt handikapporganisationerna.

Man skall sträva efter att uppnå målen genom att införliva handikappfrågorna i den allmänna planeringen och praxis i samhället.

Åtgärder

Då beslut fattas i olika organ om frågor som gäller handikappade personer skall handikappade kommuninvånarens behov beaktas redan på planeringsstadiet. Handikappfrågorna skall integreras i den allmänna planeringen och praxis i samhället.

2 ATTITYDER

Attityderna mot handikappade utgör ett stort hinder för full delaktighet för dessa människor. Man ser först den handikappade personen och sedan individen, fast det borde vara tvärtom. Med olika åtgärder bör man medverka till att öka förståelsen för och godkännandet av människors olikhet.

Åtgärder

1. Handikappade barn integreras i daghem och skolor.
2. Information om handikappfrågor bör ges i daghem, skolor och på arbetsplatser.
3. Handikappade personer bör användas som utbildare vid utbildning som hänför sig till handikappfrågor, de är experter på dessa.
4. Stadens interna utbildning bör inom alla verksamhetsområden omfatta teman som hänför sig till handikapp samt bemötande och beaktande av handikappade personer (inte bara inom social- och hälsovården). Utbildningen och deltagandet i denna skall ske regelbundet.

3 LEVNADSFÖRHÅLLANDEN

3.1 BYGGANDE OCH TILLGÄNGLIGHET

För att kunna säkerställa likvärdiga möjligheter för handikappade att delta och röra sig måste man se till att miljön är tillgänglig. Ökad tillgänglighet gynnar inte bara handikappade utan även äldre människor och barnfamiljer. För att trygga en hinderfri miljö skall man ta hänsyn till handikappade personers behov redan på planerings- och byggnadsstadiet. På detta sätt undviks i efterhand uppkommande extra kostnader.

Hänsynstagande till handikappade personer skall ingå som en del i den allmänna planeringen och praxis i samhället. Exempelvis byggda fysiska hinder (trappor, smala dörrar, kantstenar vid gator, styrande stenbeläggning osv.) ökar de specialtjänster som handikappade behöver, och dessa blir dyra för samhället.

I detta sammanhang har man kartlagt bristerna i offentliga byggnader och tillgängligheten till affärerna i centrum. Samhällstekniska nämnden har informerats om bristerna. Dörrarna till affärerna i det nya affärscentret är mycket tunga för bl.a. barn, äldre och människor med muskelhandikapp eller rörelsehinder.

Åtgärder

1. Stadens ämbetsverk och offentliga byggnader bör sakna rörelsehinder. Kravet på tillgänglighet bör genomsyra planeringen och byggandet från planeringsprocessens början.
2. I offentliga byggnader bör åstadkommas omständigheter som tillgodoser handikappade personers behov (t.ex. RWC, hiss, ramper).
3. Byggnadsnämnden och samhällstekniska nämnden bör begära utlåtande av handikapprådet om alla viktiga planläggnings- och byggnadsprojekt redan i planeringsskedet.
4. Uppföljningen av tillgängligheten inom byggnadsplanering och byggande bör skärpas. Inom nybyggnation och renovering kan man genom byggkontroll medverka till att för hälsan menliga omständigheter, såsom fukt- eller mögelskador, minskar och till att byggnadernas tillgänglighet förbättras.
5. Saneringsplanen för stadshuset bör omfatta en hiss, en ramp och en ringklocka vid huvudingången samt en induktionsslinga till fullmäktigesalen för personer med nedsatt hörsel.
6. Uppföljning av det s.k. hissprojektet, inom vilket man utreder behovet av att bygga hissar i gamla bostadsfastigheter.
7. Granskning av hur parkeringsplatserna för handikappade fungerar och effektivisering av parkeringsövervakningen (kantstenar, framkomlighet osv., det nya affärscentret med omgivning). Snöröjningen och sandningen av områdena vintertid bör förbättras.
8. Till stadens park-, frilufts- och rekreationsområden bör skaffas bänkar (med armstöd) som till sin konstruktion bättre lämpar sig för handikappade och äldre personer.
9. För att finna lösningar som lämpar sig för handikappade personer, barnfamiljer och äldre bör stadens alla sektorer samarbeta med äldrerådet och handikapporganisationerna.

10. Kollektivtrafiken bör betjäna även personer med rörelsehinder. I Grankulla har man tagit hänsyn till detta genom att utveckla en servicelinje vars syfte är att betjäna även andra kommuninvånare. Transporter för gravt handikappade anordnas med färdtjänst (lagstadgad). Även färdtjänst enligt socialvårdslagen tryggar rörelsefriheten för rörelsehämmade och äldre personer.

Mål: **"Ett Grankulla utan trösklar"**

3.2 INFORMATION

Informationen skall vara öppen och tillgänglig för alla. Tillgången på information om stadens planer och tjänster samt om utvecklingen av invånarnas levnadsförhållanden är en grundförutsättning för att invånarna skall kunna delta och påverka.

Handikappade och deras anhöriga bör med hjälp av ny teknologi få behövlig information utan besvär, vid rätt tidpunkt och i rätt form. Det finns många slags handikapp som gör det svårt eller omöjligt att kommunicera och ta emot information; hörsel- och synskador, dövblindhet, afasi, dysfasi, autism, utvecklingsskador, hjärnskador osv.

Åtgärder

1. Användningen av olika kommunikationsmedel bör utvecklas. På Grankulla stads webbplats bör införas även handikapprådets ärenden och skapas länkar till handikapporganisationers webbsidor. Webbsidorna skall vara tillgängliga. Anvisningar för hur man gör tillgängliga sidor finns bl.a. på Arlainsitutets webbplats, (www.arlainst.fi).
2. Handikappade (och deras anhöriga) bör ha tillgång till information om ärenden som gäller vård, forskning, rättigheter, tjänster och stödåtgärder.
3. Informationen skall utformas så att den är lättförståelig för respektive handikappgrupp. Meddelanden som gäller handikapp bör ges på finska och svenska, de skall vara tydliga, informativa och tillgängliga för alla. T.ex. lästelevision på biblioteket, en mapp om handikappfrågor i hälsocentralen, ljudkassetter med hemleverans till synskadade.
4. Broschyrerna skall vara aktuella.
5. Staden skall lägga särskild vikt vid informationen när det sker ändringar som gäller handikappade i lagstiftningen, servicen eller livsmiljön, oberoende om dessa är negativa eller positiva.

3.3 UTBILDNING

Jämbördiga möjligheter till utbildning med erforderliga stödtjänster i den skola man själv har valt. Målet är grundtrygghet med avseende på utbildning i enlighet med principen om livslångt lärande.

Kommunens utbildningsväsende är förpliktat att anordna utbildning för alla barn i läropliktsålder som bor i kommunen. Handikappade skolelever deltar som jämlika och fullvärdiga medlemmar tillsammans med de övriga grundskoleeleverna i den undervisning som skolväsendet erbjuder. Tillgång till elevassistent säkras för de elever som behöver assistent.

I grundskolorna har man utfört en tillgänglighetskartläggning. En av fyra grundskolor är tillgänglig.

Åtgärder

1. Personer med funktionsnedsättningar bör ha samma rättigheter som andra att välja sin skola och läroanstalt. Erforderliga stödformer, hjälpmedel och assistenttjänster bör anvisas till den skola där eleven studerar.
2. Kartläggningen av tillgängligheten bör fortsätta i stadens alla läroanstalter. Läroanstalterna bör vara tillgängliga.
3. Rättigheten för hörselskadade som använder teckenspråk att studera på sitt eget modersmål bör tryggas.
4. Kompletterande utbildning för speciallärare och elevassistenter bör säkerställas.
5. Särskild vikt bör fästas vid yrkesvägledning för handikappade personer för att de skall finna en lämplig utbildning och ett lämpligt yrke.

3.4 KULTUR, IDROTT OCH FRITID

Grankullabor med funktionsnedsättningar bör ges jämlika möjligheter till fritidsaktiviteter.

Handikappade personer bör kunna delta i olika allmänna fritidsaktiviteter och erbjudas specialservice. Idrottsverksamheten erbjuder alla kommuninvånare, även personer med funktionsnedsättningar, möjlighet till fysiskt stimulerande aktivitet som upprätthåller också den psykiska konditionen.

Problem är bl.a.: Personer med funktionshinder kommer inte in i alla kulturlokaler, fritidslokaler och fritidsevenemang, eftersom dessa är svårtillgängliga. Svag belysning och bristfällig skyltning vållar problem särskilt för syn- och hörselskadade. Kultur- och fritidslokaler saknar ofta induktionsslingor.

Grankullas simhall med sin bastu för personer med funktionsnedsättningar lämpar sig för gravt handikappade personer. I simhallen finns specialhjälpmedel för de här personerna.

Vid sidan av annan fritidsverksamhet behöver handikappade personer i olika åldrar också stimulerande dagverksamhet.

Via Grani Närhjälp rf i Grankulla är det möjligt att få ledsagarservice för gravt handikappade och eventuellt även annan tillfällig stödservice.

Åtgärder

1. En handikappguide sammanställs som redogör för de allmänna lokaliteternas och stadens frilufts- och rekreationsområdets tillgänglighet.
2. Idrotts- och fritidstjänster för handikappade personer bör stödjas med bidrag och genom att erbjuda lokalteter.
3. Slutbesiktning av de ändringar man kommit överens om i samband med saneringen av simhallen. Övervakningen av rullstolshissens funktionsduglighet bör effektiveras.
4. I offentliga lokaler bör installeras lämplig lyssnarutrustning för hörselskadade personer.
5. När gymnastik- och idrottsanläggningar samt frilufts- och rekreationsområden planeras och byggs bör hänsyn tas till handikappade personers rörelsemöjligheter.
6. Samarbetsformerna mellan idrottsväsendet och andra förvaltningsgrenar samt mellan idrottsväsendet och handikapporganisationer bör utvecklas och ökas.
7. Nya Paviljongen bör utrustas så att även handikappade och äldre personer beaktas.
8. Personer med funktionshinder bör ges möjlighet att delta i kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter med stöd av tillräckliga hjälpmedels- och assistentresurser.
9. Assistenterna beviljas gratis inträde och deltagande.

3.5 FÖRSAMLINGAR

Varje människa har rätt att utöva en religion och att på ett jämbördigt sätt delta i religionsutövningen.

Åtgärder

1. På vintern bör man dra försorg om snöplogning och sandning, eftersom det inte är möjligt att komma alldeles bredvid kyrkan med bil.

2. En lättare öppningsteknik bör installeras i kyrkans dörr.
3. Psalmerna bör läsas upp.
4. Församlingslokalerna bör vara försedda med fungerande induktionsslingor.

4 STÖDJÄNSTER

4.1 REHABILITERING

Med hjälp av rehabilitering strävar man efter att upprätthålla och förbättra den fysiska, intellektuella, psykiska och/eller sociala funktionsförmågan hos handikappade och långtidssjuka människor.

Till medicinsk rehabilitering hör utöver olika rehabiliterande terapier även rådgivning, utredning av rehabiliteringsbehov och rehabiliteringsmöjligheter, hjälpmedelsservice samt anpassningsträning och handledningsverksamhet och andra jämförbara åtgärder till de delar rehabiliteringen enligt bestämmelserna inte är FPA:s uppgift.

Staden bör svara för att varje människa med funktionsnedsättningar oberoende av ålder får den specialiserade sjukvård och rehabilitering som han eller hon behöver antingen i stadens egen regi eller i samarbete med andra aktörer.

Åtgärder

1. Utbudet och servicen av hjälpmedel och särskilda hobbyredskap bör tryggas med tillräckliga anslag.
2. För varje handikappad person som behöver rehabilitering uppgörs en rehabiliteringsplan och verkställandet av planen bör kontrolleras med jämna mellanrum.
3. Stöd till anpassningsträning bör även i fortsättningen säkerställas.
4. Kommunen bör garantera tillräcklig rehabilitering även för 65 år fyllda gravt handikappade personer.
5. Vikt bör fästas vid stöd till handikappade personer för att förbättra deras funktionsförmåga, till syn- och hörselskadade personer för att underlätta handläggande av olika ärenden samt till att utveckla tjänsterna för utvecklingsstörda och personer som får psykisk rehabilitering.
6. Klientrådgivningen i frågor som gäller rehabilitering bör utvecklas bl.a. genom att man förbättrar handledningen av och informationen till nyligen handikappade personer, handikappade barn och deras föräldrar samt lindrigt handikappade personer.

4.2 STÖDTJÄNSTER FÖR ETT SJÄLVSTÄNDIGT LIV

För handikappade personer bör garanteras tillräckliga stödtjänster så att de i så stor utsträckning som möjligt kan klara sig på egen hand.

De i lagen om service och stöd på grund av handikapp avsedda s.k. subjektiva rättigheterna omfattar sådana tjänster och stödåtgärder som den handikappade personen nödvändigt behöver. Till dessa hör färdtjänster jämte därtill ansluten ledsagarservice, tolktjänster, serviceboende, ändringsarbeten i bostad samt redskap och anordningar som hör till bostad. Kommunen är skyldig att anordna denna service oberoende av anslagen.

Dessutom räknas i handikappservicelagen upp andra tjänster som kommunen inom ramen för anslagen kan anordna för handikappade personer, bl.a. stöd för närståendevård, ersättning av kostnader för specialkost och ersättning för extra klädkostnader.

De personer i Grankulla som omfattas av handikappservicelagen är i jämbördig ställning sinsemellan, eftersom en socialarbetare svarar för handikapptjänsterna i hela staden, vilket är önskvärt även i fortsättningen. Dessutom är samarbetet med andra organ som anordnar dylika tjänster bra.

Grankullas ledare för handikappvården planerar bl.a. arbetsverksamhet och handleder i frågor som gäller det dagliga livet samt utreder olika boendeformer för utvecklingshämjade personer.

Åtgärder

1. I budgeten bör även i fortsättningen reserveras anslag för andra tjänster än de i handikappservicelagen fastställda s.k. subjektiva rättigheterna. En serviceplan bör göras upp för klienterna.
2. Boendeservicen för handikappade personer bör utökas.
3. Genomförandet av den av staden utarbetade planen om boendialternativ bör påskyndas.
4. För alla handikappade personer och personer i psykisk rehabilitering bör garanteras tillräcklig dagverksamhet.

4.3 SYSSELSÄTTNING

Handikappade personers kunnande och resurser bör nyttjas både inom förvärvsarbete och inom alternativa arbets- och verksamhetsformer.

Yrkesvägledningens och arbetskraftsförvaltningens stödtjänster skall vara anpassade för handikappade personer.

Handikapp får inte utgöra hinder för att få arbete. Än i dag försvåras sysselsättandet av

handikappade personer på grund av fördomar hos arbetsgivare, miljöfaktorer samt brist på hjälpredskap och assistenttjänster.

Åtgärder

1. Tyngdpunkten vid sysselsättning för handikappade personer bör i första hand ligga på den öppna arbetsmarknaden.
2. Staden bör vara vägvisare när det gäller sysselsättande av handikappade personer.
3. Utöver heltidsarbeten bör man för handikappade personer arrangera möjligheter även till deltid-, projekt- och distansarbete.
4. Om det för en handikappad inte är möjligt att delta i arbetslivet, bör staden anordna lämplig dag- och arbetsverksamhet.

5 HANDIKAPPRÅDET

Sedan 1989 har ett kommunalt handikappråd verkat i Grankulla.

I april 1999 tillsattes ett separat arbetsutskott.

Vartannat år utser social- och hälsovårdsnämnden medlemmarna i rådet.

Handikapprådet fungerar som ett samarbetsorgan mellan handikappade personer, deras anhöriga och handikapporganisationer samt stadens olika förvaltningsgrenar.

Handikapprådets uppgift är att bl.a. bevaka handikappade personers intressen, främja jämbördigheten och möjligheterna att påverka, ur handikappades synvinkel följa upp den planering och det beslutsfattande som gäller allmänna förhållanden och följa upp utvecklingen av tjänster och ekonomiska stödåtgärder för handikappade personer. Handikapprådet påverkar dessa frågor med initiativ, framställningar och utlåtanden.

Staden bör trygga handikapprådets verksamhetsförutsättningar genom att anslå medel för rådets arbete.

6 INTERNATIONELLT SAMARBETE

I och med den europeiska integrationen deltar även handikappade personer och handikapporganisationer allt oftare i internationell verksamhet. Enligt principen om lika möjlighet till deltagande bör handikappade kommuninvånare kunna delta i stadens internationella verksamhet.

Åtgärder

1. I frågor som berör handikappade bör det i stadens officiella delegationer finnas representanter för handikapporganisationerna.

2. Handikappade personer bör ha möjlighet att delta i vänstadsverksamheten.

7 UPPFÖLJNING AV PROGAMMET

I Grankullas handikappolitiska program framförs flera konkreta åtgärdsförslag som kräver fortsatt behandling. I och med att samarbetet mellan handikapprådet och kommunens olika förvaltningsgrenar utvecklas kan åtgärderna bearbetas vidare.

Handikapprådet kommer årligen att granska programmets mål och följa upp hur de uppnås.